

Nr 38.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1942 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring av 3 § förordningen den 21 juli 1937 (nr 737) med vissa bestämmelser rörande till människoföda avsedd mjölk och grädde m. m.

(1:a avd.)

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under punkten 78 i nionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att till Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Kontroll å uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m. för budgetåret 1942/43 anvisat ett förslagsanslag av 1,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 6 mars 1942 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 177, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag — samt med återkallande av det i statsverkspropositionen framställda förslaget om anslag till Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Kontroll å uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m. — föreslagit riksdagen att

1) antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om ändring av 3 § förordningen den 21 juli 1937 (nr 737) med vissa bestämmelser rörande till människoföda avsedd mjölk och grädde m. m.,

2) till Kontroll å uppvärmning av mjölk och grädde m. m. för budgetåret 1942/43 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 70,000 kronor,

3) till Kontroll å standardisering av mjölk under elfte huvudtiteln anvisa dels å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 ett förslagsanslag av 6,500 kronor,

dels ock å riksstaten för budgetåret 1942/43 ett förslagsanslag av 13,000 kronor.

Författningsförslaget är av följande lydelse:

»Förslag

till

förordning om ändring av 3 § förordningen den 21 juli 1937 (nr 737) med vissa bestämmelser rörande till människoföda avsedd mjölk och grädde m. m.

Härigenom förordnas, att 3 § förordningen den 21 juli 1937 med vissa bestämmelser rörande till människoföda avsedd mjölk och grädde m. m. skall erhålla följande ändrade lydelse.

3 §.

1 mom. Hälsovårdsnämnd äger — — — angivet område.

Sådant medgivande må allenast avse mjölk och grädde från viss nötkreatursbesättning och icke lämnas med mindre, på sätt medicinalstyrelsen föreskriver, styrkts, att de hygieniska förhållandena vid varans framställning äro tillfredsställande, samt att besättningen i sin helhet är att anse såsom tuberkulosfri.

Medgivandet skall — — — ett år.

Erhålles hälsovårdsnämnd — — — nämnden återkallas.

2 mom. Mot beslut, som hälsovårdsnämnd enligt denna paragraf meddelar, äger den, som anser sin rätt därav förnärmad eller obehörigen inskränkt, att hos länsstyrelsen anföra besvär inom trettio dagar från det klaganden erhöi del av beslutet.

I länsstyrelsens beslut må ändring sökas hos Konungen i jordbruksdepartementet inom den tid, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1942. Av hälsovårdsnämnd med stöd av äldre bestämmelser lämnat medgivande att försälja mjölk och grädde utan föregående pastörisering från nötkreatursbesättning, som sedan en tid av minst sex månader är ansluten till det statsunderstödda bekämpandet av tuberkulos i smittfarlig form hos nötkreatur, skall dock fortfarande äga giltighet under den tid, för vilken medgivandet lämnats.»

Sedan förste provinsialläkaren i Värmlands län till länsstyrelsen i länet anmält, att till hans kännedom kommit, att fall av bovin tuberkulos hos människor inträffat under omständigheter, som gjort det troligt, att smittan spritts från nötkreatursbesättning, har länsstyrelsen i skrivelse den 3 september 1940 hemställt om utredning angående de ändrade bestämmelser, som äro erforderliga för beredande av bättre skydd mot tuberkulös smitta från nötkreatur.

Medicinalstyrelsen, som den 13 november 1940 avgivit utlåtande över skrivelsen, har föreslagit, *dels* att giltighetsområdet för förordningen den 21 juli 1937 (nr 737) med vissa bestämmelser rörande till människoföda avsedd mjölk och grädde m. m. (pastöriseringsförordningen) skulle utsträckas till hela landet och sålunda omfatta jämväl den egentliga landsbygden, *dels ock* att medgivande att försälja konsumtionsmjölk utan föregående pastörisering endast skulle få avse mjölk, som härrörde från nötkreatursbesättning vilken i sin helhet vore att anse såsom reaktionsfri med hänsyn till tuberkulos.

Över medicinalstyrelsens förslag ha yttranden avgivits, den 9 maj 1941 av svenska mejeriernas riksförening u. p. a., den 31 juli 1941 av lantbruksstyrelsen, den 30 september 1941 av hushållningssällskapens ombud och den 6 februari 1942 av statens livsmedelskommission.

Vidare ha medicinalstyrelsen, lantbruksstyrelsen och statens livsmedelskommission i gemensam skrivelse den 16 februari 1942 framlagt vissa förslag rörande tillämpningen av pastöriseringsförordningen och lagen den 6 juni 1925 (nr 382) angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m. (pastöriseringslagen).

Pastöriseringsförordningen, som trädde i kraft den 1 juli 1939, tillkom efter beslut vid 1937 års riksdag (prop. nr 55; jordbr. utsk. utl. nr 29; r. skr. nr 134). Av bestämmelserna i förordningen må här återgivnas följande.

Enligt 2 § må inom område i stad eller å landet, där hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad gälla, till människoföda avsedd mjölk och grädde (komjölk och därav erhållen grädde) ej försäljas eller utbjudas annorledes än till mejeri, med mindre varan, på sätt Konungen föreskriver, undergått värmebehandling (pastörisering) eller medgivande till varans försäljning lämnats i enlighet med bestämmelser i förordningen.

I 3 § föreskrives, att hälsovårdsnämnd äger medgiva, att mjölk och grädde utan föregående pastörisering må försäljas inom nyss angivet område. Sådant medgivande må allenast avse mjölk och grädde från viss nötkreatursbesättning och icke lämnas med mindre, på sätt medicinalstyrelsen föreskriver, styrkts, att de hygieniska förhållandena vid varans framställning äro tillfredsställande, samt *antingen* att besättningen i sin helhet är att anse såsom reaktionsfri med hänsyn till tuberkulos *eller ock* att besättningen eller del därav, som icke är att anse såsom reaktionsfri med hänsyn till tuberkulos, sedan en tid av minst sex månader är ansluten till det statsunderstödda bekämpandet av tuberkulos i smittfarlig form hos nötkreatur. Medgivandet skall avse viss tid ej överstigande ett år. Erhåller hälsovårdsnämnd kännedom om att förutsättningarna för lämnat medgivande icke längre äro förhanden, skall medgivandet av nämnden återkallas. Konungen äger förordna,

att inom visst område medgivande, som här avses, må, sedan minst två år förflutit från förordnandet, lämnas allenast beträffande besättning, som i sin helhet är att anse såsom reaktionsfri med hänsyn till tuberkulos.

Överträdelse av förordningens omförmälda bestämmelser är belagd med dagsböter (8 §).

Efter framställning av stadsfullmäktige eller däremot svarande myndighet på landet eller av medicinalstyrelsen äger Konungen förordna, att vad i förordningen är föreskrivet beträffande område, där hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad gälla, även skall äga tillämpning för visst område, där hälsovårdsstadgans bestämmelser rörande landet gälla (13 § första stycket). Då särskilda skäl därtill föranleda, må Konungen förordna, att föreskrifterna icke skola tillämpas beträffande visst område, där hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad gälla (13 § andra stycket).

I kungörelsen den 19 maj 1939 (nr 220) har Kungl. Maj:t lämnat föreskrifter rörande förfarandet vid pastörisering av till människoföda avsedd mjölk och grädde m. m., vilka föreskrifter innehålla, bland annat, följande.

Pastörisering av mjölk och grädde skall ske i mejeri, vars innehavare därom gjort anmälan till medicinalstyrelsen och hälsovårdsnämnden i ort, där varan försäljes, samt verkställas genom högpastörisering, lågpastörisering eller långtidspastörisering.

Medicinalstyrelsen har att utöva högsta tillsynen över pastöriseringsförordningens och i enlighet därmed utfärdade föreskrifters efterlevnad. Tillsynen skall i första hand utövas genom av hälsovårdsnämnden i konsumtionsorten utsedd provtagare.

Provtagare skall i fråga om varje mejeri taga erforderliga prov minst tolv gånger om året.

Kostnaderna för provtagning samt för utförande av undersökning av prov bestridas av vederbörande hälsovårdsnämnd. Har undersökning visat, att stadgad uppvärmning av provtagen vara icke ägt rum, må hälsovårdsnämnden av vederbörande mejeri uppbära ersättning för gjorda utlägg.

Pastöriseringslagen, ändrad genom lagen den 23 oktober 1936 (nr 548), innehåller i huvudsak följande bestämmelser.

Den, som driver mejerirörelse, må ej från mejeriet försälja eller eljest till annan utlämna mjölk eller kärnmjölk, som icke uppvärmts i enlighet med av Konungen meddelade föreskrifter, med mindre av omständigheterna framgår, att mjölken icke skall användas till kreatursföda. Ej heller må han själv till kreatursföda använda mjölk eller kärnmjölk, som icke uppvärmts på sätt nu nämnts. Konungen äger att, där förhållandena sådant påkalla, förordna att vad sålunda stadgats skall gälla även vassla (§ 1).

Överträdelse av bestämmelserna straffas med böter (§ 4).

Konungen äger att efter prövning i varje särskilt fall och i den utsträckning, som kan finnas erforderligt, medgiva undantag från skyldigheten att uppvärma mjölk (§ 8).

Pastöriseringslagen skall icke tillämpas inom Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, med mindre Konungen på grund av särskilda förhållanden förordnar om lagens tillämpning inom ett eller flera av dessa län (§ 10).

I kungörelsen den 23 oktober 1936 (nr 549) har meddelats tillämpningsföreskrifter till pastöriseringslagen. Av föreskrifterna må här återgivas följande.

Uppvärmning av mjölk och kärnmjölk skall — där den icke enligt medicinalstyrelsens medgivande äger rum under fortlöpande maskinell pastöriseringskontroll — verkställas på sådant sätt att varan efter provtagning jämlikt bestämmelserna i kungörelsen ej giver reaktion vid undersökning med Storchs peroxidaprof utförd enligt av medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen gemensamt meddelade föreskrifter.

Medicinalstyrelsen har att övervaka tillsynen av pastöriseringslagens efterlevnad. Berörda tillsyn skall utövas

a) av särskild av medicinalstyrelsen utsedd *provtagare* eller

b) efter därom av mejeri hos medicinalstyrelsen gjord framställning av särskild av medicinalstyrelsen utsedd *kontrollant* eller

c) efter av medicinalstyrelsen lämnat medgivande genom fortlöpande maskinell pastöriseringskontroll, därvid apparatur och kontrollanordningar skola vara av medicinalstyrelsen i samråd med lantbruksstyrelsen godkända samt stå under tillsyn av särskild av medicinalstyrelsen utsedd sakkunnig person.

På förslag av hushållningssällskap eller mejerierorganisation kan medicinalstyrelsen uppdraga åt lämplig person att såsom *överkontrollant* utöva extra kontroll över tillämpningen av kungörelsen.

Provtagare eller kontrollant skall två gånger i månaden vid varje mejeri taga prov av vara, som i pastöriseringslagen avses. Medicinalstyrelsen äger dock, därest omständigheterna därtill föranleda, föreskriva, att för visst mejeri antalet provtagningar skall för angiven tid antingen ökas till högst tio under varje månad eller nedsättas till lägst tolv årligen.

Överkontrollant skall verkställa provtagning på uppdrag av medicinalstyrelsen eller vederbörande hushållningssällskap eller mejerierorganisation eller i övrigt, då han finner skäl därtill föreligga.

Provtagare äger för förrättning av vederbörande mejeri utbekomma dels arvode med tre kronor jämte resekostnadsersättning enligt klass III i allmänna resereglementet, dels ock ersättning för postavgifter.

Kontrollant äger för förrättning av vederbörande mejeri utbekomma förutom resekostnadsersättning enligt klass II i allmänna resereglementet dels arvode med fem kronor jämte, därest undersökning av kärnmjölk förekommer, för sådan undersökning arvode med två kronor, dels ock ersättning för postavgifter.

Mejeri äger genom vederbörande länsstyrelse halvårsvis erhålla ersättning av statsmedel för det belopp överstigande tio kronor för förrättning, som det visar sig hava utgivet till kontrollant.

Person, som utsetts till sakkunnig för tillsyn av apparatur och kontrollanordningar för fortlöpande maskinell pastöriseringskontroll, äger för besök vid mejeri av mejeriet erhålla resekostnads- och traktamentsersättning enligt klass II D i allmänna resereglementet.

Överkontrollant äger av vederbörande hushållningssällskap eller mejerierorganisation uppbära ersättning på sätt därom må ha avtalats.

Hushållningssällskap ävensom mejerierorganisation äga genom medicinalstyrelsen efter granskning av halvårsvis ingiven räkning och redogörelse utbekomma ersättning av statsmedel för kostnader, som de visa sig ha haft för överkontrollants verksamhet. Dylik ersättning utgår med högst fem kronor för varje förrättning och må årligen sammanlagt ej överstiga ett belopp motsvarande tio kronor för varje mejeri, varest kontroll av överkontrollanten utövas.

I *propositionen* ha härefter lämnats redogörelser *dels* för förslaget till ändring i pastöriseringsförordningen jämte däröver avgivna yttranden (sid.

6—11), dels ock för förslaget till ändrad kontroll rörande förfarandet vid pastörisering av mjölk och grädde m. m. (sid. 11—17). Utskottet tillåter sig i berörda delar hänvisa till propositionen.

Föredragande statsrådet har i ärendet anfört och föreslagit följande:

»Redan vid tillkomsten av gällande lagstiftning rörande pastörisering av till människoföda avsedd mjölk och grädde torde ha förutsatts, att en skärpning av bestämmelserna och en utvidgning av författningens giltighetsområde inom en snar framtid kunde bli aktuell. Det framlagda förslaget att inom områden, där pastöriseringsförelörden gäller, från försäljning till direkt konsumtion undantaga all annan opastöriserad mjölk och grädde än den som härrör från tuberkulofria nötkreatursbesättningar har tillstyrkts i de avgivna yttrandena. Även jag anser mig kunna förorda ett genomförande av detta förslag. Härför erfordras viss ändring i 3 § pastöriseringsförelörden. Efter vad jag inhämtat har bestämmelsen om rätt att utan föregående värmebehandling försälja mjölk från nötkreatursbesättningar, anslutna till klinisk tuberkuloskontroll, mycket begränsad betydelse sedan föreskrifter införts om standardisering av konsumtionsmjölk med avseende å fetthalten. Så gott som all konsumtionsmjölk, som numera med hälsovårdsnämnds medgivande försäljes opastöriserad, härrör sålunda från tuberkulofria besättningar. Någon annan övergångsbestämmelse torde med hänsyn härtill knappast vara erforderlig än att medgivande att försälja opastöriserad mjölk och grädde, som meddelats av hälsovårdsnämnd med stöd av äldre bestämmelser, fortfarande skall äga giltighet under den med medgivandet avsedda tiden. Då längsta tiden för sådant medgivande är ett år, kan försäljning av opastöriserad mjölk från besättningar anslutna till klinisk tuberkuloskontroll längst komma att fortfa ra intill ett år efter författningsändringens ikraftträdande.

Förslaget att utsträcka pastöriseringsförelörden giltighetsområde till områden, där hälsovårdsstadgans bestämmelser för landet gälla, har, även om önskvärdheten av dess genomförande vitsordats, föranlett erinringar i de avgivna yttrandena. Givetvis skulle, som också i yttrandena framhållits, förslagens genomförande i vissa fall komma att medföra avsevärda olägenheter. Särskilt gäller detta glest bebyggda områden med ringa antal tuberkulofria nötkreatur och med långa avstånd till mejeri. Med hänsyn till dessa olägenheter anser jag mig icke kunna tillstyrka det av medicinalstyrelsen framlagda förslaget att, med viss övergångstid, generellt utsträcka pastöriseringsförelörden giltighetsområde till den egentliga landsbygden.

Som livsmedelskommissionen erinrat, lämnas medgivande till försäljning av med hänsyn till fetthalten icke standardiserad mjölk endast inom områden, där standardiserad mjölk ej finnes att tillgå. Inom sådana områden, där mejerierna helt kunna tillgodose behovet av konsumtionsmjölk, kan således försäljning av konsumtionsmjölk direkt från producent numera icke ifrågakomma. Även inom sistnämnda områden får dock mjölkproducent överlåta mjölk till hos honom anställd person och till medlem av sådan persons hushåll ävensom i enlighet med födorådskontrakt. Livsmedelskommis-

sionen framhåller även, att all konsumtionsmjölk, som försäljes genom större mejerier, utan någon belastning för mejerierna skulle kunna pastöriseras. En utsträckning av pastöriseringsförordningens tillämpningsområde, med de för standardiseringsbestämmelserna gällande undantag, till de områden å den egentliga landsbygden, där mejerierna redan nu tillhandahålla all konsumtionsmjölk, torde sålunda vara möjlig utan att detta skulle medföra några märkbara olägenheter för allmänheten.

Det må erinras att Kungl. Maj:t, jämlikt 13 § pastöriseringsförordningen, efter framställning av stadsfullmäktige eller däremot svarande myndighet på landet eller av medicinalstyrelsen, äger förordna, att vad i förordningen är föreskrivet beträffande område, där hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad gälla, även skall äga tillämpning för visst område, där hälsovårdsstadgans bestämmelser rörande landet gälla. Kungl. Maj:t torde alltså med stöd av gällande bestämmelser vara oförhindrad att på vederbörlig framställning meddela beslut om den av livsmedelskommissionen åsyftade utsträckningen av förordningens giltighetsområde. Det ankommer sålunda på Kungl. Maj:t att i varje särskilt fall fatta ståndpunkt till uppkomna frågor rörande förordningens tillämpning inom nya områden. Jag förutsätter, att erforderlig hänsyn härvid tages till de svårigheter av olika slag, som i vissa fall skulle kunna uppkomma genom införande av pastöriseringstväng. I samband med meddelande av ifrågavarande beslut synes Kungl. Maj:t böra föreskriva de undantag, som av praktiska skäl kunna finnas önskvärda.

I anslutning till det anförda har inom jordbruksdepartementet utarbetats förslag till *förordning om ändring av 3 § förordningen den 21 juli 1937 (nr 737) med vissa bestämmelser rörande till människoföda avsedd mjölk och grädde m. m.*, vilket förslag torde böra underställas riksdagen för antagande. Förordningen synes böra träda i kraft den 1 juli 1942.

Det av medicinalstyrelsen, lantbruksstyrelsen och statens livsmedelskommission framlagda förslaget om gemensam kontroll beträffande pastörisering av såväl till människoföda som till djurföda avsedd mjölk m. m. ävensom i fråga om standardisering av mjölk med avseende å fetthalten kan i princip tillstyrkas av mig.

I enlighet med det framlagda förslaget skulle föreskrivna provtagningar rörande pastörisering bekostas av mejerierna, medan utgifterna för undersökning av tagna prov ävensom för viss överkontroll skulle gäldas av allmänna medel. Den förordade omläggningen av kontrollen innebär bland annat, att hälsovårdsnämnderna befrias från den dem nu anförtrodda kontrollen rörande pastöriseringen av konsumtionsmjölk m. m. Som av framställningen i ärendet framgår, har sistnämnda kontroll icke fungerat väl. Med hänsyn till frågans stora betydelse ur medicinsk och hygienisk synpunkt måste från det allmännas sida tillses att pastöriseringsbestämmelserna effektivt upprätthållas. Jag anser mig alltså kunna tillstyrka föreliggande förslag, ehuru detsamma genomförande kommer att medföra en årlig kostnadsökning för statsverket av omkring 68,000 kronor. Omläggningen av kontrollen

synes emellertid lämpligen ej böra ske förrän från och med ingången av nästa budgetår. Någon medelsanvisning för ändamålet erfordras alltså icke för innevarande budgetår.

I samband med nu förordade omläggning rörande kontrollen i fråga om pastörisering av mjölk och grädde m. m. synes, på sätt i framställningen åsyftats, jämväl i övrigt vissa ändringar i tillämpningsföreskrifterna till pastöriseringsförordningen och pastöriseringslagen böra vidtagas. Lämpligt lär härvid vara att meddela dessa föreskrifter i en gemensam kungörelse. Sedan riksdagen fattat ställning till de nu framlagda förslagen, torde jag ånyo få anmäla denna fråga för Kungl. Maj:t. För att emellertid bereda riksdagen tillfälle att taga närmare del av föreskrifternas innehåll, synes ett av medicinalstyrelsen upprättat förslag till kungörelse angående förfarandet vid pastörisering av mjölk och grädde m. m. böra fogas såsom *bilaga* till detta protokoll.

Beträffande standardisering av mjölk med avseende å fetthalten kommer t. f. chefen för folkhushållningsdepartementet denna dag att för Kungl. Maj:t framlägga förslag till ny kungörelse med vissa bestämmelser angående handeln med mjölk, vilken avses skola träda i kraft den 1 april 1942. Kostnaden för standardiseringskontrollen, såväl själva provtagningen som undersökningen av prover, skall enligt kungörelsen bestridas av allmänna medel. Därest den här förordade nya ordningen beträffande pastöriseringskontrollen från och med den 1 juli 1942 blir tillämplig, torde emellertid skäl tala för att låta i huvudsak samma regler gälla för kostnaderna även i fråga om kontrollen rörande standardisering. Det synes alltså från och med sistnämnda dag böra åligga mejerierna att själva bekosta provtagningar jämväl för standardiseringskontrollen. Därest hinder från riksdagen icke möter, torde Kungl. Maj:t alltså böra äga att från och med den 1 juli 1942 genomföra berörda omläggning av kostnaderna för standardiseringskontrollen.

I fråga om de avsedda kontrollföreskrifterna vill jag i detta sammanhang erinra, att provtagare eller kontrollant skall ifråga om varje mejeri 18 gånger årligen taga prov för kontroll rörande pastörisering av skummjölk och konsumtionsmjölk samt standardisering av konsumtionsmjölk. Provtagare och kontrollant skola för provtagning m. m. av vederbörande mejeriägare utbekomma dels, om kontrollen avser såväl pastörisering som standardisering, arvode med fem kronor eller, om kontrollen endast avser endera av ifrågavarande åtgärder, arvode med fyra kronor jämte resekostnadsersättning, dels ock ersättning för gjorda utlägg för postavgifter och anskaffande av provflaskor. Av framställningen i ämnet framgår, att mejeriernas årliga kostnader för provtagningen enligt detta förslag kunna beräknas till mellan 80,000 och 90,000 kronor, medan mejeriernas nuvarande kostnader för kontrollen rörande pastöriseringen av till kreatursföda avsedd mjölk uppgå till mellan 70,000 och 80,000 kronor för år.

Den förordade omläggningen av pastöriserings- och standardiseringskontrollen kommer möjligen att medföra behov av någon ökning av arbetskrafterna hos medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen. Den årliga kostnadsök-

ningen härför, avseende avlöning av icke-ordinarie personal under budgetåret 1942/43, har i framställningen beräknats, för medicinalstyrelsen till omkring 1,000 kronor och för lantbruksstyrelsen till omkring 2,000 kronor. Skulle de för nästa budgetår under icke-ordinarieposterna i medicinalstyrelsens och lantbruksstyrelsens avlöningsstater beräknade beloppen visa sig otillräckliga, torde det, därest hinder från riksdagens sida icke möter, få ankomma på Kungl. Maj:t att medgiva erforderligt överskridande av posterna.

För pastöriseringskontrollen under nästa budgetår erforderliga medel torde böra anvisas i form av ett särskilt förslagsanslag under nionde huvudtiteln, benämnt Kontroll å uppvärmning av mjölk och grädde m. m. Anslaget synes för nästa budgetår böra uppföras med 70,000 kronor. Kungl. Maj:t torde av anslaget böra få disponera ett belopp av högst 1,500 kronor för tryckning av sammanställning av bestämmelserna rörande pastöriserings- och standardiseringskontrollen att tillhandahållas för kontrollen förordnade provtagare och kontrollanter m. fl. I samband härmed synes det i statsverkspropositionen under samma huvudtitel upptagna förslagsanslaget till Förekommande och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar: Kontroll å uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m. böra utgå ur förslaget till riksstat för nästa budgetår.

Beträffande finansieringen av standardiseringskontrollen skall, vid bifall till vad t. f. chefen för folkhushållningsdepartementet i dag kommer att föreslå, gälla, att utgifterna under innevarande budgetår bestridas från det å förskottsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1941/42 under sjunde huvudtiteln uppförda förskottsanslaget till Allmänna utgifter för försvarsberedskap: Förstärkning av den civila administrationen m. m. med ett belopp av högst 6,500 kronor. Ifrågasatt utgifter böra täckas genom anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42. För nästa budgetår erforderliga medel torde böra anvisas i form av ett särskilt förslagsanslag under elfte huvudtiteln, benämnt Kontroll å standardisering av mjölk. Anslaget synes för nästa budgetår böra uppföras med 13,000 kronor.»

Utskottet.

Kungl. Maj:ts författningsförslag om ändring av pastöriseringsförordningen innebär, att inom områden, där förordningen gäller, försäljning till direkt konsumtion av opastöriserad mjölk och grädde skall av hälsovårdsnämnd kunna medgivas endast om varan härrör från tuberkulosfri nötkreatursbesättning. Enligt nu gällande bestämmelser kan dylik försäljning tillåtas även från besättning eller del därav, som visserligen icke är att anse såsom reaktionsfri men som sedan en tid av minst sex månader är ansluten till det statsunderstödda bekämpandet av tuberkulos i smittfarlig form hos nötkreatur. Då emellertid så gott som all konsumtionsmjölk, som numera med hälsovårdsnämnds medgivande försäljes opastöriserad, kommer från tuberkulosfria besättningar, torde den ifrågasatta och av medicinalstyrelsen föreslagna skärpningen få mycket begränsade verkningar utöver de med densamma förknippade hygieniska fördelarna. Förslaget, som tillstyrkts i de avgivna yttran-

dena, biträdes av utskottet. Granskningen av författningstexten har icke för-
anlett erinran från utskottets sida.

När föredragande statsrådet däremot icke ansett sig kunna tillstyrka det
av medicinalstyrelsen framlagda förslaget att generellt utsträcka pastörise-
ringsförrordningens giltighetsområde till den egentliga landsbygden, är detta
uttryck för en ståndpunkt, som med hänsyn till de med förslaget förenade
olägenheterna delas av utskottet.

I anslutning till sistberörda förslag har livsmedelskommissionen anfört, att
en utsträckning av pastöriseringsförrordningens tillämpningsområde, med de
för standardisering av mjölk gällande undantag, till de områden å den egent-
liga landsbygden, där mejerierna redan nu tillhandahålla all konsumtions-
mjölk, torde vara möjlig utan att detta skulle förorsaka några märkbara olä-
genheter för allmänheten. Berörda undantag medför, att jämväl inom nu
åsyftade områden mjölkproducent dock skulle få överlåta mjölk till hos ho-
nom anställd person och till medlem av sådan persons hushåll ävensom i en-
lighet med födorådskontrakt.

Vad angår nämnda undantag synas desamma utskottet väl snävt be-
gränsade. Det förekommer nämligen ganska ofta, att jordbrukare vid ut-
arrendering av sitt jordbruk till barn eller annan såsom arrendeavgäld in
natura förbehållit sig att av arrendatorn utbekomma viss kvantitet mjölk
för sitt hushåll. Det synes utskottet vara rimligt, att dylikt fall jämställas
med de nyss angivna undantagsfallen och att således även överlåtelse av
mjölk till fullgörande av arrendekontrakt bör vara tillåten. Därest härför
erfordras ändring i standardiseringskungörelsen, torde sådan vidtagas.

Vidkommande den av livsmedelskommissionen åsyftade utsträckta till-
lämpningen av pastöriseringsförrordningen har föredraganden erinrat, att
Kungl. Maj:t, jämlikt 13 § förrordningen, äger att besluta därom efter fram-
ställning av stadsfullmäktige eller däremot svarade myndighet på landet
eller av medicinalstyrelsen. Det ankommer sålunda på Kungl. Maj:t att i
varje särskilt fall fatta ståndpunkt till uppkomna frågor rörande förrord-
ningens tillämpning inom nya områden på landsbygden. Liksom föredragan-
den förutsätter utskottet, att erforderlig hänsyn härvid tages till de svårig-
heter av olika slag, som i vissa fall kunna uppkomma genom införande av
pastöriseringstvång, och att i samband med beslut därom föreskrivas de un-
dantag, som av praktiska skäl befinnas önskvärda.

Utskottet kan liksom föredraganden i princip tillstyrka det av medicinal-
styrelsen, lantbruksstyrelsen och livsmedelskommissionen framlagda försla-
get om gemensam kontroll beträffande pastörisering av såväl till människo-
föda som till djurföda avsedd mjölk m. m. ävensom i fråga om standardise-
ring av mjölk med avseende på fetthalten.

Beträffande pastöriseringskontrollen innebär förslaget, att föreskrivna
provtagningar skola bekostas av mejerierna, medan utgifterna för under-
sökning av tagna prov ävensom för viss överkontroll skola gäldas av all-
männa medel. Detta beräknas komma att medföra en årlig kostnadsökning

för statsverket av omkring 68,000 kronor. Föredraganden har tillstyrkt förslaget och för nästa budgetår beräknat medelsbehovet för ändamålet till 70,000 kronor. Av anslaget, som uppföres under nionde huvudtiteln, är ett belopp av högst 1,500 kronor avsett för tryckning av en vägledning i ämnet att tillhandahållas för kontrollen förordnade provtagare och kontrollanter m. fl. Utskottet anser sig med hänsyn till vikten av att pastöriseringsbestämmelserna effektivt upprätthållas böra biträda vad föredraganden här föreslagit.

Enligt vad i propositionen anförts är det föredragandens avsikt att, sedan riksdagen fattat beslut i anledning av sistberörda förslag angående kontrollen av pastöriseringen, föreslå Kungl. Maj:t vissa ändringar i tillämpningsföreskrifterna till pastöriseringsförordningen och pastöriseringslagen.

Såsom föredraganden anförde torde för bestridande av kostnaderna för kontrollen rörande standardisering böra gälla i huvudsak samma regler som enligt vad nyss sagts skola tillämpas på pastöriseringskontrollen. Det bör sålunda åligga mejerierna att själva bekosta provtagningarna jämväl för standardiseringskontrollen, under det att övriga utgifter för samma kontroll stanna på statsverket. Emellertid komma, såsom framgår av propositionen, kostnaderna för den standardiseringskontroll, som enligt därom utfärdad kungörelse praktiseras under tiden 1 april—30 juni 1942, att helt bestridas av allmänna medel. För finansieringen av förevarande kontrollverksamhet föreslås uppförande av anslag under elfte huvudtiteln med dels 6,500 kronor å tilläggsstat för innevarande budgetår och dels 13,000 kronor för nästa budgetår. Dessa anslagsberäkningar föranleda ingen utskottets erinran.

Den här förordade gemensamma kontrollen av pastöriseringen och standardiseringen, som är avsedd att träda i tillämpning den 1 juli 1942, beräknas åsamka mejerierna årliga kostnader för provtagning av mellan 80,000 och 90,000 kronor mot för närvarande mellan 70,000 och 80,000 kronor.

I propositionen har räknats med att ifrågavarande omläggning av pastöriserings- och standardiseringskontrollen kan medföra kostnadsökning för ytterligare arbetskrafter hos medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen, beräknad till omkring 1,000 respektive omkring 2,000 kronor. Därest styrelsernas icke-ordinarieposter för nästa budgetår på grund härav skulle visa sig otillräckliga, torde det, såsom föredraganden föreslagit, få ankomma på Kungl. Maj:t att medgiva erforderligt överskridande av posterna i fråga.

Under åberopande av det anförda — och med förmålan att Kungl. Maj:t återkallat det i statsverkspropositionen under punkten 78 i nionde huvudtiteln framställda förslaget om anslag till Förekommande och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar: Kontroll å uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m. — får utskottet hemställa,

att riksdagen må

1) antaga Kungl. Maj:ts förevarande förslag till förordning om ändring av 3 § förordningen den 21 juli 1937 (nr 737)

med vissa bestämmelser rörande till människoföda avsedd mjölk och grädde m. m.,

2) till *Kontroll å uppvärmning av mjölk och grädde m. m.* för budgetåret 1942/43 under nionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av 70,000 kronor,

3) till *Kontroll å standardisering av mjölk* under elfte huvudtiteln anvisa

a) å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 ett *förslagsanslag* av 6,500 kronor,

b) å riksstaten för budgetåret 1942/43 ett *förslagsanslag* av 13,000 kronor.

Stockholm den 8 maj 1942.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Carl Eriksson, Gabrielsson, Jacob Hansson, von Stockenström, Nils Olsson, Dahlström* och *Bondeson* samt

från andra kammaren: herrar *Andersson i Löbbo, Gustafson i Vimmerby, Ericsson i Sörsjön, Mäler, Carlström, Andersson i Hyssna, Hansson i Vännäsby* och *Jonsson i Fjäle*.
